

Forslag til endringer i regelverket for inn- og utleie fra bemanningsforetak Hørings svar fra CBA Fagformidling AS.

Vi viser til høringsbrev om endringer i regelverket for inn- og utleie fra bemanningsforetak sendt på høring fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 19.01.2022.

Vi i CBA Fagformidling AS ønsker med dette å sende et hørings svar.

CBA Fagformidling er et bemanningsbyrå startet i 2003 som leverer til Bygg & Anlegg og Automotive bransjen. Vi er ca 200 ansatte og omsetter for ca 125 millioner kr pr år. Og er medlem av NHO service og handel og sertifisert Revidert Arbeidsgiver. Vi berøres i sterk grad av de lovendringene som her foreslås og ønsker å komme med noen kommentarer til høringsnotatet.

Beslutningsgrunnlaget

Det er etter vårt syn viktig at en så omfattende avgjørelse som dere nå skal ta må fattes på et godt beslutningsgrunnlag. Bemanningsbransjen er en komplisert og gjennomregulert bransje som har vært gjenstand for mye regelendringer de siste årene. Høringsnotatet bærer preg av at det ikke er et godt nok kunnskapsgrunnlag om bransjen blant beslutningstakerne. Det er særlig påstandene om tilknytningsform, arbeidslivskriminalitet, enterprise/bemanning, ulovlig innleie, håndhevelse og fortregning av faste ansettelse vi ønsker å kommentere.

Faste stillinger

Alle ansatte i bemanningsbransjen er fast ansatt. I bygg og anlegg er arbeidskontraktene standardisert av NHO. Tilknytningsformen i bemanningsbransjen er altså fast ansettelse. I høringsnotatet fremstilles det gjentatte ganger som at det i bemanningsbransjen ansettes midlertidig, uten fast kontrakt. Det er også tatt inn flere kildereferanser som henviser til tall som gjelder midlertidig ansatte og «vikar ansatte». Noen eksempler på dette er ECON Poyry 2009, Kilskar mfl. 2017, NOU 1998 og Nergaard og Svarstad 2021. Dette er alvorlig misvisende.

Enterprise/Bemanning

Kildereferanse fra Strøm mfl. 2021 er en undersøkelse om innleie og underentreprise som en helhet. Store deler av byggevirksomheten i Norge utføres som underentreprise, entreprenører som tar på seg underentrepriser har ingenting med bemanningsbransjen å gjøre. Dette tallmaterialet er lite egnet for å fatte beslutninger om bemanningsbransjen.

Arbeidslivskriminalitet

I høringsnotatet vises det til Oslo a-krim senters undersøkelser etter tilsyn i Oslo og Viken 2018-2020. I denne rapporten kommer det tydelig frem at største parten av de kriminelle forholdene begås i andre deler av bygge bransjen enn den etablerte bemanningsbransjen. Slik denne rapporten er fremstilt i høringsnotatet kan det virke som det gjøres et forsøk på å fremstille det som at disse forholdene gjelder bemanningsbransjen, det er ikke riktig og alvorlig misvisende.

Det er tatt med ett konkret eksempel på arbeidslivskriminalitet, da fra fiskeindustrien.

Det oppgis som kildereferanse også NTAES situasjonsbeskrivelse om arbeidslivskriminalitet fra 2020, heller ikke i denne analysen sies det noe om bemanningsbransjen.

Når beslutningstakerne ønsker å dra linjer mellom arbeidslivskriminalitet og bemanningsbransjen må det etter vårt syn foreligge klare tall og fakta. Det gjør det ikke i dette høringsnotatet.

Ulovlig innleie

I Svalund mfl 2019 som oppgis som kildereferanse om ulovlig innleie er det også tydelig angitt at målemetodene de har benyttet har feilkilder og at tallene stammer fra før regelendringen i 2019 og ikke kan være representative for dagens situasjon. Det foreligger heller ikke her noen klare tall og statistikker på at det leies inn ulovlig, kun indikasjoner. Dette bør jo selvfølgelig danne grunnlag for bekymring og videre undersøkelse, men ikke for et generelt forbud mot hele bransjen i Oslo og Viken.

Fortrenging av faste ansettelser

Bemanningsbransjen fortrenger ikke faste arbeidsplasser og er ikke til hinder for nyansettelser i Bygg og Anlegg i Oslo og Viken. Det er behovet for midlertidig bemanning som dekkes med våre tjenester. Dette behovet vil aldri kunne dekkes ved faste ansettelser direkte hos entreprenørene.

Håndhevelse av eksisterende regelverk

Det finnes ingen kvalitative tall og undersøkelser som belyser omfanget av overtredelser i lovverket rundt bemanning. Det er arbeidstilsynet som har tilsyn med dette regelverket. Vårt syn er at regelverket er holdbart slik det står, men at det ikke håndheves godt nok.

Vi mener det også kommer tydelig frem av høringsnotatets pkt 3.9 «Styrket kunnskapsgrunnlag» at beslutningstakerne ikke ser at de har god nok kunnskap om den faktiske situasjonen i bemanningsbransjen i Oslo Viken i dag.

Behovet for midlertidig bemanning

Byggebransjen i Oslo Viken området har de siste årene hatt svært høy aktivitet. Det er stor mangel på kvalifisert arbeidskraft og tilsiget fra skolene har ikke klart å dekke opp for behovet for produksjonspersonell på byggeplassene. De store entreprenørene ansetter det de får tak i av faglært personell og avviker kampanjer og gir premier for å tiltrekke seg norske fagfolk.

Byggene skal opp innen en gitt frist, de økonomiske konsekvensene av å ikke nå fremdrift er store. Anbudsmodellene gir svært lite oversikt over ordreinnngang og det er vanskelig å tilpasse grunnbemanningen når det er så lite egnet personell tilgjengelig. Entreprenørene må hele tiden regne på flere jobber enn de har kapasitet til å levere på, siden de ikke er sikre på hvilke anbud de vinner. Leverandører og underentreprenører har ofte utfordringer med levering og kapasitet, det er mange faggrupper som skal koordineres for å få opp bygget, når noen må utsette er følgene ofte store.

I dette miljøet er det naturlig at det oppstår et større behov for midlertidig bemanning enn det gjør i andre, mer forutsigbare bransjer. Med byggeaktiviteten som har vært i Oslo området de siste årene er ikke dette behovet til å unngå. Behovet for midlertidig bemanning innen produksjon på byggeplassene løses ofte av underentreprenører innen tømmer og betong. I tillegg til dette står ca 6500 (i følge NHO) innleide produksjonsarbeidere som er hentet inn igjennom EØS samarbeidet i daglig arbeide i området, disse er fast ansatt i bemanningsbedrifter.

Behovet for midlertidig bemanning er ikke noe som vil bli berørt av dette lovforslaget.

EØS Fri flyt av arbeidskraft

Over 90% av våre ansatte i CBA er østeuropeiske borgere som er i landet som følge av EUs indremarkeds fri flyt av arbeidskraft. Denne prosentandelen er også representativ for resten av bransjen i Oslo og Viken. Det er mange utfordringer bundet opp denne gruppen.

De har utfordringer med språk som forplanter seg i HMS utfordringer. De har utdannelse som skiller seg fra norske håndverksutdannelse. De har ofte familien i hjemlandet og ønsker mere fri og ferie enn den norske modellen åpner for. De ønsker ikke å organisere seg. De kommer fra en annen kultur og et annet arbeidsliv enn vi er kjent med i Norge.

Arbeidsinnvandringen til Norge fra EØS har siden 2018 ligget mellom 12 og 20.000 pr år. I perioden før dette var tallet betraktelig høyere.

Det er denne gruppen det meste av kildereferansene i høringsforslaget omhandler. Statistikk og undersøkelser som tar for seg denne gruppen kan ikke uten videre tilskrives våre ansatte eller bemanningsbransjens ansatte.

Vår Rolle

Tjenesten vi leverer til bygge bransjen i Oslo Viken området består i å avhjelpe med midlertidig forsterkning i produksjonen. Jobben består i å kjenne medarbeiderne godt for å kunne matche kompetansen mot kundens behov. De fleste av våre ansatte møter ikke entreprenørens krav som fagarbeidere, men har begrenset kompetanse på deler av produksjonen. Når den ene aktøren ikke har behov for innleie lenger, blir medarbeideren flyttet til en ny aktør som har slike behov. Slik sikrer vi at det midlertidige behovet dekkes med en fast ansatt medarbeider og unngår midlertidighet, overtidsarbeide og permittering. I de tilfeller hvor våre medarbeidere matcher kundens ansettelseskrav blir vi som oftest forespurt om en fast ansettelse, i alle tilfeller hjelper vi da den ansatte over i kundens bedrift. Dette forekommer mellom 5 og 10 ganger i året.

Både våre kunder og våre ansatte er stort sett fornøyd med den tjenesten vi leverer.

Organisasjonsgrad

Fagforeningene i Norge har lenge forsøkt å organisere den delen av arbeidsstokken som er i landet for å jobbe som følge av EØS samarbeidet og fri flyt av arbeidskraft. I bygge bransjen har de ikke lyktes med dette i noen særlig grad.

Det at våre ansatte velger å ikke organisere seg kan ifølge norsk lov ikke holdes imot dem. Det er fagforeningenes oppgave å rekruttere nye medlemmer ved å tilby en tjeneste som er attraktiv nok. Våre medarbeidere har flere ganger bemerket at fagorganisasjonene henger dem ut i det offentlige rom. De blir til stadighet omtalt som «løsarbeidere» og «b-laget», at de «står med lua i hånda» etc. De har i tillegg lønn som ligger et godt stykke over nivåene i tariff. De ser ofte ikke noen grunn til å melde seg inn i fagforening.

Det er ikke riktig å legge ansvaret for den lave organisasjonsgraden på bemanningsbransjen, som arbeidsgiver er det svært begrenset hva vi kan bidra med i dette henseende. Som bedrift opplever vi også at fagorganisasjonene prinsipielt motarbeider oss, selv om vi flere ganger har invitert til samarbeide for å øke organisasjonsgraden og for å bli godkjent som opplæringsbedrift. I CBA Fagformidling respekterer vi både den negative og den positive organisasjonsfriheten og ønsker et eventuelt krav om tariffavtale velkomment.

Kommentarer til de foreslåtte lov og forskriftsendringene

Konsekvenser for medarbeiderne våre

Det er betydelige menneskelige hensyn å ta ved denne avgjørelsen. Vi ser ikke at medarbeiderne er tatt med i konsekvensanalysene i høringsnotatet.

Ved fjerning av muligheten til å leie inn hjelp ved reelle midlertidige behov rammer man først og fremst de fast ansatte medarbeiderne i bemanningsbyråene. Våre medarbeidere møter ikke entreprenørenes ansettelseskrav. Konsekvensen blir arbeidsledighet for store deler av de utenlandske EØS arbeiderne i Oslo/Viken i første omgang, men også for den samme gruppen i hele landet på sikt. For vår del må vi si opp 120 fast ansatte håndverkere. Dette vil påføre samfunnet betydelige utfordringer og kostnader. Vi mener et slikt forbud ville være i strid med EUs vikarbyrådirektiv (direktiv 2008/104/EF) artikkel 4 nr1:

"Forbud mot eller restriksjoner på bruk av vikararbeid skal begrunnes bare med allmenne hensyn, særlig vern av vikarer, krav til sikkerhet og helse på arbeidsplassen eller behovet for å sikre et velfungerende arbeidsmarked og forebygge misbruk."

Vi mener det ikke er grunnlag for å hjemle forbud i Oslo og Viken i aml 14-12, 5. ledd.

Det er for lite fakta og tallmateriale til å anse at bemanningsbransjen må forbys som følge av viktige samfunnshensyn. Vi kan se at det er utfordringer med tre-part relasjonen innleie representerer, men kan ikke forstå hvordan disse utfordringene skal utløse et samfunnsmessig hensyn. De øvrige arbeidsmarkedsmessige forhold som belyses i høringsnotatet er bundet opp mot arbeidsinnvandring fra EØS regionen og ikke mot bemannings bransjen. Det vil være en omgåelse av problemstillingen å forsøke å regulere utfordringer med EØS-samarbeidet gjennom disse lovendringene. Den delen av EØS arbeidsinnvandrere som er ansatt i den etablerte bemanningsbransjen er godt ivaretatt med faste kontrakter og trygge arbeidsgivere og bidrar til forbedring av statistikker i denne gruppen.

De foreslåtte lovendringene samt forskrift om forbud kan slik vi ser det også i ytterste konsekvens utgjøre en overtredelse mot den frie flyten av arbeidskraft i EØS samarbeidet siden det så utelukkende rammer EØS borgere i landet. Vi mener de alternative løsningene for næringen som presenteres med midlertidig ansettelse, overtid og permitteringer motarbeider nettopp de prinsippene lovendringene og forskriften menes å ivareta.

I praksis vil lovendringen innebære at et titalls tusen ansatte i bemanningsbyråene sies opp fra sine faste arbeidsforhold for så å ansettes periodevis, midlertidig når behovene skulle oppstå hos kundene. Alle rapporter om arbeidslivskriminalitet viser til at gruppen arbeidsinnvandrere uten faste forutsigbare arbeidsforhold er mest utsatt for utnyttelse og innblanding i kriminelle forhold.

Konsekvenser for næringen

Næringen vil miste betydelig kapasitet i de mest kritiske fasene av deres byggeprosesser. De vil måtte tilknytte seg midlertidig arbeidskraft fra alternative kilder som ikke er like godt regulert som bemanningsbransjen. Aktørene vil måtte engasjere flere utenlandske underentreprenører som er overrepresentert i statistikker om arbeidslivskriminalitet. Næringen selv har gitt flere gode intervjuer i media om følgene av de foreslåtte endringene.

Konsekvenser for samfunnet

Vi mener tiltakene beskrevet i høringsnotatet vil føre til et stort antall arbeidsledige øst Europeiske arbeidere som vil belaste samfunnet i form av kostnader forbundet med arbeidsledighet. Disse arbeiderne vil også kunne søke seg til arbeide i ROT og privatmarkedet innen bygg og føre til økt konkurranse og arbeidslivskriminalitet i dette segmentet. Vi kan også oppleve at det norske arbeidsmarkedet ikke vil kunne sysselsette denne arbeidsstokken

og dermed miste viktig arbeidskraft til land som har systemer som gir bedre ivaretagelse av EØS borgere.

14-12, 1. ledd

Vi mener denne bør stå slik den er, men at det bør tas inn en beskrivelse for å avklare hva et midlertidig behov utgjør i praksis.

14-12, 2. ledd

Vi mener den også bør stå slik den står for å være bidragsytende til å øke organisasjonsgraden.

14-12, 4. ledd

Vi mener forslaget er godt, men at det bør tas inn at det må foreligge samtykke fra medarbeideren.

14-12, nytt 6.ledd

Vi mener forslaget er godt og at det er viktig å skille mellom entreprise og bemanning

Forskrift 11.jan 2013 nr 33 om innleie fra bemanningsforetak

Vi mener denne endringen ikke bør vedtas

Godkjenningsordning for bemanningsforetak

Vi mener forslaget herunder endringsforslagene i Forskrift 4. juni 2008 nr. 541 om bemanningsforetak er gode og nyttige.

Vi takker for muligheten til å kunne kommentere og håper dere tar dere tid til å vurdere innspillene våre grundig.

Vennlig hilsen

Kevin Eriksen
CBA Fagformidling AS
Leder Bemanning